

ДРОБИШЕВА А.В., студент, м. Харків, НТУ «ХП»

РОЛЬ МИТНОГО ТАРИФУ В УМОВАХ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ

Міжнародна торгівля є важливим фактором розвитку будь-якої країни, у тому числі України. Аналізуючи зовнішню торгівлю України, слід зазначити, що останнім часом спостерігаються негативні тенденції такі як: скорочення експорту, імпорту, від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі, несприятлива структура експорту, імпорту [1].

Важливим завданням є збалансованість зовнішньої торгівлі не тільки за обсягом, а і за структурою, що суттєво визначає ефективність зовнішньої торгівлі [2].

В розвитку зовнішньої торгівлі та національної економіки важливої ролі набуває митно-тарифне регулювання. Метою митного тарифу є захист національних економічних інтересів держави, забезпечення її конкурентоздатності та диверсифікація заради стабільності.

Митний тариф України – це систематизований згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України [3]. Вимоги оподаткування до товарів, які переміщуються через митний кордон України встановлюються Митним кодексом України від березня 2012 року № 4495– VI та міжнародними договорами.

В Україні на сучасному етапі головним завданням мита є поповнення бюджету країни, у той час як у розвинутих країнах мито виконує регулюючу функцію, і значних надходжень до державного бюджету не здійснюється (не більше ніж 0,25– 0,3 % ВВП).

Найбільш відчутний процес лібералізації зовнішньої торгівлі в Україні досягнутий протягом 2005–2007 років, коли Україна отримала статус країни з ринковою економікою з боку ЄС та США, завершені переговори з найважливішими країнами-членами СОТ. З 16 травня 2008 Україна стала 152-им офіційним членом СОТ, що обмежувало у свободі змінювати тарифи без втручання цієї організації.

Загалом середньоарифметична ставка ввізного мита на період 2008 – 2010 р. знизилася (таблиця 1).

У 2010 році в Митному тарифі України налічувалось 2 615 товарних підкатегорій (23,6% загальної кількості десятизначних товарних кодів тарифу), на які були встановлені менші ставки ввізного мита, ніж рівні, що визначені додатком 1 до Протоколу про вступ України до СОТ, що є потенційною загрозою для національних виробників у майбутньому [4].

На сьогодні у митному тарифі України відсутні позиції, за якими ставки мита перевищують тарифні зобов'язання України перед СОТ. Середньоарифметична ставка ввізного мита на період 2015 р. продовжує знижуватися (таблиця 1).

Таблиця 1 – Зміни середньоарифметичної ставки ввізного мита на період 2008, 2010 та 2015 років [5].

№	Група товару	Середньоарифм. ставка ввізного мита у 2008 р.	Середньоарифм. ставка ввізного мита у 2010 р.	Середньоарифм. ставка ввізного мита у 2015 р.
02	М'ясо і харчові нутроші	21,5 %	12,3 %	8,7%
04	Молоко та молочні продукти	24,9 %	10,01 %	5,1%
11	Продукція борошномельно-круп'яної промисловості	23,4 %	10,3 %	7,5%
16	Готові харчові продукти з м'яса, риби або ракоподібних	20,1 %	19,5 %	15%

Усього внаслідок запровадження ставок ввізного мита, визначених Протоколом про вступ України до СОТ, протягом 2008 – 2015 рр. знижено майже 300 тарифних ставок. Зокрема, при вступі до СОТ у 1,5 – 3 рази зменшено розмір мита на м'ясо, молоко, зернові, алкогольні напої, тютюн, автомобілі, меблі та інші товари.

Нульове ввізне мито встановлено на меблі, бульдозери, підймальні крани, ДСП-плити, папір, друковану продукцію тощо. Проте на окремі товари ставки ввізного мита встановлено на заборонному рівні, наприклад, на цукор – 50% [4].

При цьому у Митному тарифі України нараховується 24% ставок щодо загальної кількості пільгових ставок, розмір яких менше рівня, зазначеного у додатку I до Протоколу про вступ України до СОТ.

Митний тариф України продовжує змінюватися в рамках угод про вільну торгівлю. Угоду про вільну торгівлю було укладено 24 червня 2010 р. під час міністерської конференції ЄАВТ (Європейська асоціація вільної торгівлі) у м. Рейк'явік (Ісландія). Угода набула чинності 1 червня 2012 року.

Окремо слід зазначити укладання 27 червня 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами – з іншого.

Вищенаведені дані чітко дають зрозуміти, що обмеження можливостей фінансування шляхом зменшення митних тарифів, ускладнює політику активізації конкурентоздатності національної економіки.

Наступним етапом лібералізації можна вважати скасування майже усіх ввізних та вивізних мит, встановлення перехідних періодів, або встановлення спеціальних захисних механізмів (на товари такі як, насіння, кольорові та чорні метали, б/у автомобілі тощо).

Для окремих товарів, якими торгують Україна та ЄС, запроваджено так звані

тарифні квоти, що передбачають нульову ставку ввізного мита у межах квоти та ненульову – поза межами квоти.

Україною передбачено застосування тарифних квот для м'яса свинини, м'яса птиці та цукру. Перелік тарифних квот ЄС налічує 36 позицій і містить продукти переважно сільського господарства та харчової промисловості.

Перевагами асоціації з ЄС для митної політики можна вважати:

- 1) скасування експортного мита;
- 2) зниження ввізного мита ЄС;
- 3) запровадження тарифних квот з нульовою ставкою в межах квоти для експорту ЄС;
- 4) підвищення якості товарів;
- 5) обмін досвідом, новими технологіями у промисловості.
- 6) Недоліками можна вважати:
- 7) спрощення чи повне скасування митних режимів зовсім не гарантують розширення масштабів експорту українських товарів/послуг;
- 8) ціни на товари, що імпортуються значно вищі, ніж вітчизняні;
- 9) вітчизняні виробники можуть виявитися об'єктивно неконкурентоспроможними, що цілком вірогідно з огляду на структуру національної економіки, технологічну відсталість підприємств та нерозвинутість інфраструктури [5].

Отже, митний тариф в умовах лібералізації торгівлі має підтримувати стабільний рівень національної економіки та урівноважувати інтереси держави та інших країн-партнерів. Але проаналізувавши вищенаведені факти, можна зробити висновки, що неможливо забезпечити національні інтереси лише тарифним регулюванням, необхідно правильно поєднувати тарифні та нетарифні методи.

Список літератури:

1. Максименко Я. А. Деякі аспекти інтеграції України до світової економічної системи / Я. А. Максименко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". – Харків: НТУ «ХПІ», 2015. – № 25(1134). – С. 111-116.
2. Максименко Я. А. Зовнішньоторговельні відносини України / Я. А. Максименко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". – Харків: НТУ «ХПІ», 2015. – № 60(1169). – С. 145-148.
3. Закон України «Про Митний тариф України» від 5 квітня 2001 року № 2371-III [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Законів України. – 2016. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Протокол про вступ України до СОТ [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – 2010. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/stavki-vviznogo-ta-viviznogo-mita/eksportne-mito/>
5. Вісник. Офіційно про податки [Електронний ресурс] / Офіційне видання державної фіскальної служби України. – 2014. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7595>
6. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] / Офіційний урядовий портал. – 2016. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535